

**Referat la limba romana
despre viata si opera lui
Ion Creanga**

**Nisipasiu Alexandu
cls -IX-B**

Ion Creanga
(1837-1890)

1837 Ion Creangă se naște pe 1 martie în Humulești. Alții consideră ziua de 10 iunie data de naștere a scriitorului. Această ezitare se datorează lipsei unui document care să ateste ziua de naștere a lui Creangă. El își petrece copilăria în satul natal, ceea ce va inspira *Amintirile din copilărie*, capodopera sa.

1847 Începe școala în satul natal.

1849 Creangă urmează școala din Broșteni.

1853 Sub numele Ion Ștefănescu, studiază în Tîrgu Neamț.

1860 În toamnă, Ion Creangă își începe studiile la Facultatea de Teologie din Iași.

1864 Devine profesor la o școală primară din Iași.

1872 Creangă părăsește învățământul.

1874 Devine profesor din nou, de data asta în Păcurari.

1875 Ion Creangă îl întâlnește pe Mihai Eminescu.

1876 Creangă începe publicarea poveștilor în "Convorbiri literare".

1879 Creangă este menționat în lucrarea lui Angelo de Gubernatis *Dizionario biografico degli scrittori contemporanei* (*Dictionar bibliografic de scriitori contemporani*).

1881 Începe publicarea capodoperei sale: *Amintiri din copilărie*.

1883 Creangă se îmbolnăvește.

1884 Sănătatea sa se deteriorează mai mult.

1888 Partea a patra din *Amintiri din copilărie* apare în "Convorbiri literare"

1889 În data de 31 decembrie, Ion Creangă se stinge din viață în același an cu Mihai Eminescu.

ION CREANGĂ - Opere publicate

1875 *Soacra cu trei nurori*

Punguța cu doi bani

Capra cu trei iezi

1876 *Dănilă Prepeleac*

Povestea porcului

1877 *Povestea lui Stan-Pățitul*

Povestea lui Harap Alb

Fata babei și fata moșneagului

1878 *Ivan Turbincă*

Povestea unui om leneș

1879 *Amintiri din copilărie*

Popa Duhu

1883 *Moș Ion Roată*

Ioan Roată și Cuza Vodă

Poveste

Moș Nichifor Coțcariul

ION CREANGĂ - Fragmente

··»Povestea lui Harap-Alb

"Amu cică era odată într-o țară un craiu, care avea trei feciori. Și craiul acela mai

avea un frate mai mare, care era împărat într-o altă țară, mai depărtată. Și împăratul, fratele craiului, se numea Verde-Împărat; Și împăratul Verde nu avea feciori, ci numai fete. Mulți ani trecuse la mijloc de când acești frați nu mai avuse prilej a se întâlni amundoi. Iară verii, adică feciorii craiului și fetele împăratului, nu se văzuse niciodată de când erau ei. Și așa veni împrejurarea de nici împăratul Verde nu cunoștea nepoții săi, nici craiul nepoatele sale: pentru că țara în care împărătea fratele cel mai mare era tocmai la o margine a pământului, și crăia istuilalt la altă margine.

Dar ia să nu ne depărtăm cu vorba și să încep a depăna firul poveștii.

Amu cică împăratul acela, aproape de bătrânețe, căzând la zăcare, a scris carte frăține-său craiului, să-i trimită grabnic pe cel mai vrednic dintre nepoți, ca să-l lase împărat în locul său după moartea sa. Craiul, primind cartea, îndată chemă tustrei feciorii înaintea sa și le zice:

'Taca ce-mi scrie frate-meu și moșul vostru. Care dintre voi se simte destoinic a împărăți peste o țară așa de mare și bogată ca aceea, are voie din partea mea să se ducă ca să îplinească voința cea mai de pe urmă a moșului vostru.'

Atunci feciorul cel mai mare ie îndrăzneală și zice:

'Tată, eu cred că mie mi se cuvine această cinste pentru că sunt cel mai mare dintre frați; de-aceea te rog să-mi dai bani de cheltuială, straie de primineală, arme și cal de călărie, ca să și pornesc, fără zăbavă.'

·»Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*, Albatros, București, 1983

"Sunt nascut la 1 martie 1837 în satul Humulesti, judetul Neamtului, Plasa de Sus, din parinti români: Stefan a lui Petrea Ciubotariul din Humulesti si sotia sa Smaranda, nascuta David Creanga, din satul Pipurig, judetul Neamtului..."

Data înscrisa de mâna lui Creanga în *Fragment de biografie* și acceptata de multi istorici literari e contestata de alti cercetatori, care afirma ca povestitorul s-a nascut, de fapt, la 10 iunie 1839, conform singurului document autentic: o condica (mitrica) de nou-nascuti din Humulesti, descoperita și publicata de arhivistul iesean Gh. Ungureanu.

În casuta taraneasca din Humulesti, de unde se vad ruinele Cetatii Neamt, în familia lui Stefan și a Smarandei se nasc 8 copii: ION, Zahei, Maria, Ecaterina, Ileana, Teodor, Vasile și Petre. Ultimii trei baieti pier de copii. Ecaterina moare în 1893, iar Zahei, Maria și Ileana traiesc până în 1919.

18 Istet și neastâmparat, cum se autodescrie mai apoi în *Amintiri din*

- 46- *copilarie*, Nica urmeaza scoala de pe lânga biserica, avându-l dascal pe
1853 "badita Vasile" (Vasile a Iloaiei), cel luat cu arcanul la oaste. Scoala era
într-o chilie facuta de sateni, la îndemnul parohului Ion Humulescu.
Permanentii vizitatori sositi azi la Humulesti vad nu numai muzeul din
casuta, dar si biserica sau drumul spre Ozana, unde se scalda Ionica.
Apoi, cum desprindem din harta alaturata, mama Smaranda îl da în primire
tatalui ei David Creanga (bunicul lui Nica). Acesta îl duce, împreuna cu fiul
sau mai mic Dumitru, tocmai pe Valea Bistritei, la Brosteni, unde învata cu
un profesor, N. Nanu, pâna la episodul hazliu cu râia si caprele Irinucai.
- 18 E înscris la Scoala Domneasca de la Tg. Neamt, peste apa Ozanei,
53- unde-l are ca profesor pe parintele Isaia Teodorescu (eroul din *Popa Duhu*).
1854 În scriptele scolii, Nica e înscris: *Stefanescu Ion*.
Mama Smaranda doreste sa-l faca preot, fiind înscris la "fabrica de
18 popi": *Scoala catihetica din Falticeni*, condusa de N. Conta (unchiul
54, filozofului Vasile Conta).
toamna Aici nu mai este Nica a lui Stefan a Petrei, ci *Ion Creanga*, nume pastrat
toata viata.
Desfiintându-se Scoala din Falticeni (caricaturizata copios în
18 *Amintiri...*), Creanga pleaca la Iasi, prin insistentele mamei, care-l dorea
55- neaparat preot. Ajunge elev la Seminarul teologic "Veniamin Costachi" de
1858 la Socola. Este notat la toate materiile cu "bun", "foarte bun" si "eminent".
Sta la internat, care e gratuit. Termina seminarul - cursul inferior.
Moare tatal sau, departe de Humulesti, pe mosia Facauti (mormântul se
afla la Prigoreni, lânga Tg. Frumos, localitate legata de Neculce).
18 Când se fierbe Unirea la Iasi, Creanga e deja iesean convins, desi nu voia sa
59 18 plece din Humulesti. Apoi va scrie: *Mos Ion Roata si Unirea si Mos Ion
Roata si Cuza Voda*.
Se casatoreste cu Ileana, fata preotului Ioan Grigoriu de la biserica 40 de
Sfinti-Iasi. La 26 dec. 1859 e hirotonisit diacon la biserica "Sfânta Treime".
În acest an scolar, este elev stralucit la *Scoala preparandala vasiliana
de la Trei Ierarhi* (director si profesor Titu Maiorescu, mai mic decât C.).
18 Maiorescu îl apreciaza si-l pune învatator la Scoala primara nr. 1 din Iasi.
64- 18 La terminarea scolii preparandale, C. se claseaza pe locul I. La 10 iunie
1865 devine institutor, cu certificat de absolvire. Are 28 de ani, e însurat,
are si-un baiat, Constantin (nascut la 19 dec. 1860).
Acum îi moare si mama, Smaranda, bolnava de epilepsie (de aceeasi boala
va suferi si Ionica).
18 Timp de 12 ani e slujitor al altarului (dascal, diacon, la diferite biserici
59- din Iasi). La 10 oct. 1872 este exclus definitiv din cler. Îl parasise nevasta
1872 (un diacon n-avea voie sa divorteze), trasese cu pusca în ciorile care

murdureau biserica Golia (locuia ca diacon în casa aflata si azi în curtea Goliei) si se tunsese ca un civil. Abia în 1993, dupa 122 de ani, s-a luat post-mortem o hotarâre reparatorie: Creanga a fost reprimis în rândul clerului, ca diacon.

64- 18 Timp de 25 de ani, Creanga slujeste scoala, fiind un excelent pedagog,
1889 chiar daca fusese destituit din învatamânt între 1872-1874. E autorul unui numar de 4 manuale scolare, scoase în colaborare cu alti institutori.

Dupa un proces lung, tribunalul da o decizie de divort si Creanga are câstig de cauza, în procesul cu Ileana, primind copilul în îngrijire.

73 18 Constantin avea 12 ani si tatal sau grijuliu cauta o casuta potrivita. O
gaseste în mahalaua Ticau si se muta în *bojdeuca* (asa îi spunea povestitorul) de valatuci, acoperita cu dranita. Ca gospodina, o aduce pe Tinca Vartic, o fata-tiitoare, cu care va trai toata viata, fara sa se casatoreasca legitim.

75 18 Moment decisiv în viata humulasteanului stabilit în Ticau: îl cunoaste pe Mihail Eminescu, pe atunci revizor scolar la Iasi si Vaslui. Poetul descopera, la o consfatuire a învatatorilor ori la vreun han iesean, harul nemaipomenit de povestitor al lui Creanga. Devin prieteni pentru totdeauna si petrec la vestita crâsma cu hrube Bolta Rece ori la alte hanuri iesene.
E cea mai frumoasa amicitie din istoria literaturii române. Eminescu îl determina sa scrie si-l introduce în cenaclul *Junimii*. Citeste Soacra cu trei nurori (publicata la 1 oct. 1875 în *Convorbiri literare*). Autorul de manuale devine, la 36 de ani, scriitor, prin grija marelui prieten, care a locuit o vreme în *bojdeuca* din Ticau, gustând cu placere sarmalele facute de Tinca. Era în anii 1876-1877, înainte plecarii fratelui Mihai la Bucuresti.

Sub imboldul poetului, care-i citea si îndrepta manuscrisele, sunt compuse în *bojdeuca* genialele sale scrieri literare, care încânta toate generatiile de cititori români (ba si straini, prin traduceri).

75- 18 Acum e *timpul capodoperelor povestitorului*; acum e si *timpul capodoperelor scrise de Eminescu*. Destinul vrajit a facut ca în 1883
1883 amândoi sa se îmbolnaveasca si sa nu mai scrie nimic important, dupa acest an. Dupa *Soacra cu trei nurori*, Creanga publica în *Convorbiri literare*: *Punguta cu doi bani*, *Danila Prepeleac*, *Povestea porcului*, *Mos Nechifor Cotcariul*, *Povestea lui Harap-Alb*, *Fata babei si fata mosneagului*, *Ivan Turbinca*, *Poveste unui om lenes*, *Amintiri din copilarie* (primele trei parti, a patra fiind postuma), *Popa Duhu*, *Cinci pâni*. Scrise tot acum, *Mos Ion Roata* si *Mos Ion Roata si Voda Cuza*, apar în alte publicatii.

83- 18 Exact în aceeasi perioada cu Eminescu, marele nostru povestitor este
1889 bolnav si scrie sporadic. Crizele de epilepsie îi aduc o suferinta de sase ani. Când afla, din presa, ca Eminescu e bolnav, îl apuca disperarea. Cade chiar

în clasa, înaintea scolarilor, stând mult timp prin concedii medicale. Pentru tratament se duce la Slanic Moldova.

18
89, 15
iunie Creanga afla, tot din ziare, ca la ospiciul dr. Sutu din Capitala s-a stins "fratele Mihai". Plânge ca un copil si murmura tremurând de suspine: Badie Mihai!
Dupa câteva saptamâni, afla ca - la începutul lui august - sarmana Veronica Micle, cea care venea uneori la bojdeuca, s-a otravit cu arsenic la manastirea Varatec.

Copiii pornesc prin Iasi cu uratul. Înveselit, Creanga coboara din Ticau, spre centru. Intra la o franzelarie de pe Strada Lapusneanu, mâncând pofticios gogosi cu dulceata. Împreuna cu prof. Draghici, urca pe Ulita de Sus. Dupa ce beau câte un coniac, amicul îl conduce pâna aproape de
18
89, 31
dec bojdeuca. Îsi ureaza "La multi ani". Primeste colindatorii, amintindu-si cum umbla la urat prin Humulestii natali. În noaptea bucuriilor, el își da duhul. Aflând vestea, prietenii l-au pus în sicriu. Când sa-l scoata, parca bojdeuca nu-l lasa sa plece la cimitir. Cosciugul - prea mare; usile - prea strâmte. Cum sa iasa? Amicii strica zidul de lut, dintre ferestruicile odaii de curat. Prin spartura este scos sicriu si dus la *Eternitatea*, unde e înmormântat pe 2 ianuarie 1890.

"Sunt nascut la 1 martie 1837 în satul Humulesti, judetul Neamtului, Plasa de Sus, din parinti români: Stefan a lui Petrea Ciubotariul din Humulesti si sotia sa Smaranda, nascuta David Creanga, din satul Pipirig, judetul Neamtului..."

Data înscrisa de mâna lui Creanga în *Fragment de biografie* si acceptata de multi istorici literari e contestata de alti cercetatori, care afirma ca povestitorul s-a nascut, de fapt, la 10 iunie 1839, conform singurului document autentic: o condica (mitrica) de nou-nascuti din Humulesti, descoperita si publicata de arhivistul iesean Gh. Ungureanu.

În casuta taraneasca din Humulesti, de unde se vad ruinele Cetatii Neamt, în familia lui Stefan si a Smarandei se nasc 8 copii: ION, Zahei, Maria, Ecaterina, Ileana, Teodor, Vasile si Petre. Ultimii trei baieti pier de copii. Ecaterina moare în 1893, iar Zahei, Maria si Ileana traiesc pâna în 1919.

Casa memoriala "Ion Creanga"

Trecand podul peste "*Ozana cea limpede si frumos curgatoare*", ajungem la Humulesti, localitate cunoscuta din "*Amintiri din copilarie*" a lui Ion Creanga, in prezent cartier al orasului Targu Neamt. Marele povestitor a scris despre satul Humulesti, in care s-a nascut, ca este un "*... sat mare si vesel, impartit in trei parti, care se tin toate de una: Vatra Satului, Delenii si Bejenii ...; sat vechiu razasesc, intemeiat in toata puterea cuvantului: cu gospodari tot unul si unul, cu flacai voinici si fete mandre ...*"

Harnicia locuitorilor este evocata si de Mihai Sadoveanu: "*Humulestenii ... se indeletniceau cu carausia si cu prelucrarea lanii, din care teseau siac si sumane; despicau si sindrila in padurile de brad. Cu lemnul si cu postavul faceau negot, erau oameni destoinici si harnici, cum ii vedem si astazi*".

Casele din Humulesti sunt mari si frumoase, iar in centru, la intersectia drumurilor, sunt biserica si scoala, in fata careia este statuia lui "Ion Creanga", casa unde s-a nascut si a copilarit Nica al lui Stefan a Petrei, construita probabil in anul 1830 de catre Petre Ciubotariu, bunicul de pe tata al scriitorului. Acesta a dat-o fiului sau Stefan in 1835, cand s-a casatorit cu Smaranda Creanga, din Pipirig. Casa a ramas mostenire din generatie in generatie pana in 1965, cand Zahei Grigoriu, unul dintre urmasii povestitorului, a cedat-o cu scopul amenajarii muzeului.

Casa este un tipic monument de arhitectura populara, construita din barne groase lutuite, are o prispa ingusta de lut si un acoperis larg de dranita. Interiorul este compus din doua incaperi: tinda, in care era odinioara gura cuptorului, si o odaie mare, dar joasa, cu trei ferestruici pe latura de rasarit si de miazazi, cu cuptorul "*...pe care ma ascundeam, cand ne jucam noi, baietii, de-a mijoarca ...*" si "*...stalpul hornului unde lega mama o sfara cu motocei la capat, de crapau matele jucandu-se cu ei*" ori cu "*prichiciul vetrei cel humuit, de care ma tineam cand incepusem a merge copacel*".

Interiorul mai cuprinde laita, de jur imprejurul camerei, acoperita cu laicere, culmea cu cateva straie, opaitul, furca si roata de tors, vartelnita, masa la care a invatat Ionica buchiile cartii.

Pe masa sunt un bust al lui Ion Creanga si ceaslovul amintit in memoriile sale. In tinda casei este amenajata o expozitie cu operele marelui scriitor, ajuns in panteonul literaturii universale, cu documente de arhiva, scrisori, fotocopii ale manuscriselor si fotografii. In expozitie sunt si 14 lucrari de grafica realizate de plasticianul Eugen Taru, folosite la ilustrarea editiei din 1959 a volumului "Amintiri din copilarie".

Vizitand Muzeul Memorial "Ion Creanga", ne amintim caracterizarea datorata lui Garabet Ibraileanu: "*Creanga este un reprezentant perfect al sufletului romanesc intre popoare; al sufletului moldovean intre romani; al sufletului taranesc intre moldoveni; al sufletului omului de la munte intre taranii moldoveni*".